

BA 165.

U B D - raamat

Täieliku meemimiste ja peatükide
seletustega.

Tartus, 1891.

P. Kangur'i kulu

Tähtsuse K. Mattiesen'i juures

SIG. SOC. STUD.
ESTONORUM.
DORPATENS.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiiviraamatokogu

42915

SIG. SOC. STUD.
ESTONORUM.
DORPATENS.

Suured trüki tähed.

A B C E G H

I K L M N O

P R S T U W

Ä Ö Ü

Weiked trüki tähed.

a b d e g h i j k l m
 n o p r s s t u w
 ä ö ö ü

Weerimine.

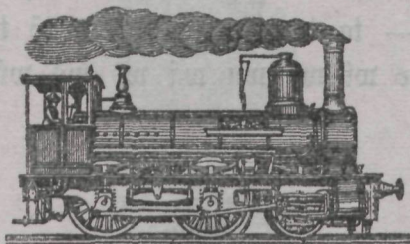
ab eb ob ub äb öb öb üb — ba be bo bu bā
 bō bō bū — ad ed od ud äd öd öd üd — da
 de do du dā dō dō dū — ai ei oi ui äi öi öi
 üi — ag eg ig og ug äg ög ög üg — ah eh
 ih oh uh äh öh öh üh — ak ek ik ok uk äk ök
 ök ük — al el il ol ul äl öl öl ül — am em
 im om um äm öm öm üm — an en in on un

äü öü ön ün — ap ep ip op up äp öp öp üp
 — ar er ir or ur är ör ör ür — at et it ot
 ut ät öt öt üt — aw ew iw ow uw äw öw
 öw üw — ba be bi bo bu bā bō bō bū — da
 de di do du dā dō dō dū — ga ge gi go gu
 gā gō gō gū — ha he hi ho hu hā hō hō hū
 — fa fe fi fo fu fā fō fō fū — la le mi mo
 mu mā mō mō mü — na ne ni no nu nā nō
 nō nū — pa pe pi po pu pā pō pō pū — ra
 re ri ro ru rā rō rō rū — sa se si so su sā
 sō sō sū — ta te ti to tu tā tō tō tū — wa
 we wi wo wu wā wō wō wū.

aeg, ait, sui, salw, bim, bam, eit, sälg, efs, ilm,
 tal, öis, tru, usf, öun, kas, fui, ehf, eel, talw,
 ots, laul, öhf, ilm, eel, hul, arm, arst, nöm, ufs,
 luf, pak, sälg, tum, saun, paun, pauk, talw, haug,
 örn, farw, karw, palk, särk, uus, adr, sörm, sääsk,
 parm, hirw, lehm, laul, kaus, karp, leht, puu,

tõrs, mõet, liiw, hein, maas, halw, härg, juus,
 kes, lamp, pois, waene, hiil, fiir, luf, loof, kell,
 ais, wars, löö, sääsk, hiir, koer, hunt, wars, hein,
 kaar, pus, loik, naer, kuf, raud, tahm, haud, hauf,
 tõuk, mauf, talw, fool, sörg, säng, kaus, leem,
 räim, aur, kael, nõel, wain, wäin, kaup, sal, sälg,
 koi, pael, sant, saun, saar, paar, kuub, käis, seal,
 teal, peal, kuul, nõöp, piip, munk, müts, mats,
 laat, laud, laut, lind, lint, halp, üks, kaks, kolm.

Inimeste nimed weerimiseks.

Abra-am, Ce-wa, Jü-ri, Kad-ri, Hans, Kai,
 Ma-du, Too-mas, Han-nus, Pärt, Mall, Käs-per,
 Mih-kel, Lii-so, Lee-no, Ot-to, So-han, Ma-dis, Taa-
 kup, Hind-ref, And-res, An-ton, An-na, Mar-ta, Mad-li,
 Min-na, An-ni, Wee-ra, Kaa-rel, Wii-u, Ot-to, And-
 reas, Taa-li, Juu-la, Hil-da, El-lu, Eö-nis, Kad-ri,
 Lil-la, Lil-li, Wil-tor, Kus-taw, Trii-nu, Krist-
 jan, Eii-na, An-ton, An-na, Mar-ta, Mad-li, Cal-me,
 Uuu-kas, Mar-tin, Lau-ra, Leo-dor.

Küll on ke=na kar=jas=maa=del, mar=ja=maa=del
i=lu=sal, ei o=le seal ei kee=la=jat, ei maa=de mar=ja
nop=pi=jal.

Jesuse palwe.

Mei=e I=sa, kes ja o=led tae=was! Pü=hit=se=tud
saa=gu si=nu ni=mi. Tul=gu mei=le si=nu riik. Si=nu
taht=mi=ne sün=di=gu kui tae=was, nõn=da ka maa peal.
Mei=e i=ga=päe=waft lei=ba an=na mei=le tä=na päew.
An=na mei=le an=deks mei=e wõ=lad nõn=da, kui mei=e
an=deks an=na=me o=ma wõlg=las=te=le. Ä=ra saa=da
meid mit=te liu=sa=tu=se fiks=se, waid peas=ta meid ä=ra
sest kur=jast. Sest si=nu pä=ralt on see riik ja wä=gi
i=ga=wes=te! Aa=men.

Enne söömaega.

Kõikide filmad, oh Issand, loodawad sinu peale,
ja sina annad neile nende rooga omal ajal. Sina
teed lahti omad helled ja rohked käed ja täidad kõik,
mis elab hea meelega. Alu olgu Issale, Pojale ja
püha Waimule nüüd ja igaweste! Amen, Hallelujah!

Su nimi püha olgu,
Oh armas Jumal! meil,
Su riik ka meile tulgu,
Mis tahad sündku weel!

Ja leiwa jätku anna,
 Meil' patud süüks ei arwa,
 Sest peasta kurjast meid.

Pärast söömaega.

Meie täname sind oh püha ja kallis taewane Isa
 ning Issand Jumal! Sa oled meid waesid jälle omast
 armust söötud ja jootud. Oh õnnista meid siis ka
 ükskord selle igawese taewa leiwaga. Seda tee oh
 Issand oma selgest armust, Jesuse Kristuse meie Is-
 anda pärast. Amen!

Nüüd andkem Jesusel auu,
 Suurt tänu, et meid peastnud,
 Ja oma armu tõest,
 Oh kiitkem Jesusst wäest.
 Ja auu, ja kiitust igawest.

Homiku palwe.

Sinu nimel ärkan üles,
 Sulle laulan kiitust ka!
 Kanna mind sel päewal süles,
 Õnnista mind armuga.

Pärast päewa lõpetust.

Õhtu palwe.

Wõta mind su tiiva alla,
 Helde, kallis Jesuse;

Minu peale armust wala
 Oma waimu rohkeste!
 Ole sina minuga,
 Kuni ma lähen hingama.

Meie risti õpetuse wiis peatüüki.

Esimene peatükk.

Jumala kümme käsku.

Esimine käsk.

Mina olen Issand sinu Jumal, Sull ei pea mitte teisi jumalaid olema minu kõrwas.

Mis see on?

Meie peame Jumalat üle kõige asjade kartma, armastama ja tema peale lootma.

Teine käsk.

Sina ei pea mitte Jumala oma Issanda nime ilmaasjata suhu wõtma, sest Issand ei jäta teda mitte nuhtlemata, kes tema nime kurjaste pruugib.

Mis see on?

Meie peame Sumalat kartma ja armastama, et meie tema nime juures mitte ei nea, ei wannu, ei lausu, ei waleta ega peta; waid et meie seda kõige häda sees appi hüiame, palume, kiidame ja täname.

Kolmas käsk.

Sina pead pühapäewa pühitsema.

Mis see on?

Meie peame Sumalat kartma ja armastama, et meie jutlust ja Sumala sõna ei põlga; waid et meie seda pühaks peame, heal meel elame ja õpime.

Neljas käsk.

Sina pead oma isa ja oma ema auustama, et sinu käsi hästi käib ja sina kaua elad maa peal.

Mis see on?

Meie peame Sumalat kartma ja armastama, et meie oma wanemaid ja isandaid ei põlga ega wihasta; waid et meie neid auustame, teenime, nende sõna kuuleme ja neid armsaks ja kalliks peame.

Viies käsk.

Sina ei pea mitte tapma.

Mis see on?

Meie peame Sumalat kartma ja armastama, et meie ligemise ihule ühtegi kahju ega kurja ei tee; waid

et meie teda aitame, ja temale head teeme kõige ihu häda sees.

Auues käsk.

Sina ei pea mitte abielu ära rikkuma.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie kasiinaste ja puhtaste elame kõnede ja tegude sees, ja et igauks peab oma abikaasat armastama ja auustama.

Seitsmes käsk.

Sina ei pea mitte warastama.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligemise raha ehk wara ei wõta, ega kawala kauba, ega petise tööga eneste poole ei liisu; waid et meie tema wara ja peatoidust aitame kaswatada ja hoida.

Kahesjas käsk.

Sina ei pea mitte ülekohut tunnistama oma ligemise wastu.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligemise peale mitte kawalaste ei waleta, teda mitte ei peta, keelt ei pekja ega kurje kõnesid tema peale ei tõsta; waid et meie tema eest kostama, kõif head temast kõneleme, ja kõif asjad heaks kääname.

Üheksas käsk.

Sina ei pea mitte himustama oma ligemise koda.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligemise pärandust ehk koda kavalusega ei püia, ega õiguse nimel eneste poole ei kisu; waid et meie teda aitame, et tema seda enesel wõiks pidada.

Kümnes käsk.

Sina ei pea mitte himustama oma ligemise naest, sulast, ümmardajat, weiksid ega muud, mis tema pärast on.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligemise naest, peret ega weiksid ära ei awa-tele, ega wägise ei wõta; waid et meie neid maanit-sume, et nemad paigale jääwad, ja teewad, mis nende kohus on.

Mis ütleb nüüd Jumal kõigist neist-
sinatsist käskudest?

Tema ütleb nõnda:

Mina, Issand, sinu Jumal, olen püha wi-
haga Jumal, kes wanemate patud nuhtleb laste
kätte kolmandamast ja neljandamast põlwest saa-
dik, kes mind wihkawad.

Alga neile, kes mind armastavad, ja minu käsud peavad, teen mina head tuhandest põlvest saadik.

Mis see on:

Jumal ähwardab nuhelda kõiki, kes needsinatsed käsud üle astuvad; seepärast peame meie tema wiha kartma; ja ei mitte nendefinaste käskude vastu tegema.

Alga tema tõutab armu ja kõik head kõigile, kes need käsud peavad, seepärast peame meie teda ka armastama, tema peale lootma ja heameelega tema käsku mööda tegema.

Teine peatükk.

Pühast ristiusust.

Esimine õpetus.

Loomisest.

Mina usun Jumala Isa, kõigewägewama taewa ja maa Looja sisse.

Mis see on?

Mina usun, et Jumal mind ja kõik loomad on loonud, mulle ihu ja hinge, silmad, kõrwad ja kõik liikmed, mõistuse ja kõik meeled on annud, — ja veel hoiab; ja pealegi riided, kingad, — söömise ja joomise, — koha ja maja, — naese ja lapse, — põllu, weisfed ja kõik wilja, — kõik ihu ja elu tarwidust ja

toidust rohkeste ja igapäew annab, — ja kõige häda ja kurja eest hoiab ja kaitseb; ja seda kõik teeb tema isalikust jumalikust armust ja heldusest, ja ei mitte seepärast, et mina seda wäärt ehk teeninud olen, selle eest on minu kohus teda kiita, tänada, teenida, ja tema sõna kuulda: see on tõeste tõsi.

Teine õpetus.

Alunastamisest.

Mina usun Jeesuse Kristuse, Sumala ainu Poja, meie Issanda sisse, kes on saadud pühast Waimust, ilmale toodud neitsist Mariast, kannatanud Pontsiuse Pilatuse all, risti löödud, surunud ja maha maetud, — alla läinud põrgu hauda, kolmandamal päewal jälle üles tõusnud surnuist, üles läinud taewa, istub Sumala, oma kõigewägewama Isa paremal käel, sealt tema tuleb kohut mõistma elawate ja surnute peale.

Mis see on?

Mina usun, et Jeesus Kristus, tõsine Sumal, kes omast Isast igawest on sündinud, ja ka neitsist Mariast ilmale toodud, minu Issand on, kes mind ära kadunud ja hukka mõistetud inimest on peastnud ja lunastanud, — kõigest patust, surmast ja kuradi wäest, — ei mitte kulla ega hõbedaga, waid oma püha kalli werega ja oma ilmasüüta kannatamise ja surmaga; seepärast et mina tema oma pidin olema, tema riikis tema all elama, ja teda teenima igaweses õiguses, wadaduses ja õnnistuses, nõnda kui tema on ülestõusnud surnuist, elab ja walitseb igaweste, see on tõeste tõsi.

Kolmas õpetus.

Pühitsemisest.

Mina usun püha Waimu sisse, üht püha ristifogudust, pühade osajamist, pattude andeksandmist, liha ülestõusmist ja igawest elu.

Mis see on?

Mina usun, et mina omast meelest ja wäest mitte ei wõi Jesuse Kristuse, oma Issanda, sisse uskuda, ega tema juure saada, — waid püha Waim on mind ewangeliumi läbi kutsunud, oma annetega walgustanud, ja õige usu sees pühitsenud ja hoidnud: nõnda kui tema kõik püha ristifoguduse maa peal kutsub, kogub, walgustab, pühitseb ja Jesuse Kristuse juure õige ja ainu usu sees hoiab; sessamas ristifoguduses tema minule ja kõige usklikudele igapäew kõik patud rohkeste andeks annab, ja wiimsel päewal mind ja kõik surnud ülesäratab, ja minule kõige usklikudega Kristuse sees igawest elu annab, see on tõeste tõsi.

Kolmas peatükk.

Pühast Issa meie palwest.

Issa meie, kes ja oled taewas, pühitsetud saagu sinu nimi, tulgu meile sinu riik, sinu tahtmine sündku, kui taewas, nõnda ka maa peal, meie igapäewane leib anna meile tänapäew, ja anna meile andeks meie wõlad, kui meie andeks anname oma wõlglastele, ja ära

saada meid mitte kiusatuse sisse, waid peasta meid ära kurjast; sest sinu päralt on riik, ja wägi ja auu igaweste, Amen!

Õsimised palwe sõnad.

Isa meie, kes sa oled taewas.

Mis see on?

Sumal tahab meid seeläbi armulikult kutsuda, et meie peame uskuma, teda meie õige isa ja meid tema õiged lapsed olewat; et meie julgeste ja kindla lootusega teda peame paluma, nõnda kui armsad lapsed oma armast isa paluwad.

Õimine palwe.

Pühitsetud saagu sinu nimi.

Mis see on?

Sumala nimi on küll iseeneses püha; aga meie palume seshinatses palwes, et see ka meie juures saaks pühitsetud.

Kuidas sünnib see?

Kui Sumala sõna selgeste ja puhtaste õpetakse, ja meie ka pühaste kui Sumala lapsed seda mööda elame, siis aita meid, armas taewane Isa.

Alga kes teistwiisi õpetab, ja elab, kui Sumala sõna õpetab, see ei pühitse mitte meie seas Sumala nime, jelle eest hoia meid, armas taewane Isa!

Teine palwe.

Tulgu meile sinu riik.

Mis see on?

Sumala riik tuleb küll ilma meie palweta iseene-
sest; aga meie palume sessinatses palwes, et see ka
meie juure tuleks.

Kuidas sünnib see?

Kui taewane Isa oma püha Waimu meile an-
nab, et meie tema püha sõna tema armu läbi usume,
ja Sumala meele pärast elame siin ajalikult ja seal
igaweste.

Kolmas palwe.

Sinu tahtmine sündku kui taewas, nõnda ka maa
peal.

Mis see on?

Sumala hea armuline tahtmine sünnib küll ilma
meie palweta; aga meie palume sessinatses palwes,
et see ka meie juures sünniks.

Kuidas sünnib see?

Kui Sumal kõik kurja nõuu ja tahtmist rikub,
ja keelab neid, kes meid ei taha lasta Sumala nime
pühitseda, ega tema riiki meie juure tulla, kui on ku-
radi, maailma ja meie liha tahtmine; waid kinnitab
ja hoiab meid kindlaste oma sõna ja usu sees meie
otsani, see on tema armuline ja hea tahtmine.

Neljäs palwe.

Meie igapäewast leiba anna meile tänapäew.

Mis see on?

Sumal annab igapäevase leiva küll ilma meie palweta kõige kurja inimestele: aga meie palume sessinatses palwes, et tema meile annaks seda mõista, ja tänuga vastu võtta meie igapäevase leiva.

Mis on igapäevane leib?

Kõik, mis meie ihu toiduseks ja ülespidamiseks tarwis läheb: söömine, joomine, riided, kingad, koda, maja, põld, weisfed, raha, wara, waga abikaasa, waga lapsed, waga pere, waga ja truud ülemad, hea walitsus, hea ilm, rahu, terwis, auus elu, head sõbrad, truud naabrid, ja muud niisugused asjad.

Wies palwe.

Ja anna meile andeks meie wõlad, kui meie andeks anname oma wõlglastele.

Mis see on?

Meie palume sessinatses palwes, et taewane Isa mitte ei tahaks waadata meie pattude peale, ega nende pärast meile seda teelda, mis meie palume; sest meie ep ole seda mitte wäärt, mis meie palume, ega pole seda ka mitte teeninud; waid tema tahab meile seda kõik armust anda, sest et meie igapäew palju pattu teeme, ja selget nuhtlust teenime; siis tahame meie ka südamest andeks anda ja heal meelel head teha neile, kes meie wasta elsiwad.

Kuues palwe.

Ja ära saada meid mitte kiufatuse sisse.

Mis see on?

Sumal ei kiusa küll kedagi, aga meie palume sessinatses palwes, et Sumal meid tahaks hoida ja ülespidada, et kurat, maailm ja meie liha meid ei peta, ega saada eba-usu, kaksipidimõtlemise ja mõne muu suure patu ja häbi sisse, ja kui meid seega peaks kiusatama, et meie kummatagi wiimselt ärawõidame ja wõimust saame.

Seitsmes palwe.

Waid peasta meid ära kurjast.

Mis see on?

Meie palume sessinatses palwes, kui ühel hoobil, et taewane Isa meid tahaks peasta kõigesugusest ihu- ja hinge-, waranduse- ja auu-kahjust; ja wiimaks, kui meie surma tunnike tuleb, õndsia otsa meile anda, ja armuga seftinatsest hädaorust enese juure taewa wõtta.

Wiimsed palwe sõnad.

Sest sinu päralt on riik ja wägi ja auu igaweste Amen!

Mis see on?

See on, et mina pean kindlaste uskuma, et taewane Isa meie palwed heldeste on wastu wõtnud ja kuulnud; sest et tema ise meid on käs kinud nõnda paluda, ja tõutanud, et tema meid tahab kuulda.

Aamen, Aamen, see on: jah, jah, see peab tõeste nõnda sündima.

Heljas peatükk.

Pühast ristimisest.

I. Mis on ristimine?

Ristimine ei ole mitte paljas wesi, waid niisugune wesi, mis Jumala käsitus on seatud, ja Jumala sõnaga ühte pandud.

Mis Jumala sõna see on?

Kui meie Issand Jesus Kristus ütleb Matteuse raamatus wiimses peatükis: Minge ja õpetage kõigil rahwast, ja ristige neid Jumala Isa, ja Poja ja püha Waimu nimel. (28, 19.)

II. Mis annab ehk saadab ristimine?

Tema saadab pattude andeksandmist, peastab ära surmast ja kuradist, ja annab igawest õnnistust kõigile, kes seda usuvad, mis Jumala sõna ja tõutused kuulawad.

Misugused on need Jumala sõnad ja tõutused?

Kui meie Issand Jesus Kristus ütleb Markuse raamatu wiimses peatükis: Kes usub, ja teda ristitakse, see peab õndsaks saama, aga kes ei usu, teda peab hukkamõistetama. (16, 16.)

III. Kuidas wõib wesi nii suuri asju teha?

Wesi ei tee seda tõeste mitte, waid Jumala sõna, mis weega ja wee juures on, ja usk, mis sedasama

Sumala sõna wee sees usub; sest ilma Sumala sõnata on wesi paljas wesi, ja ei mitte ristimine; aga Sumala sõnaga on ta üks ristimine, see on üks elu wesi täis armu, ja uuesündimise pesemine püha Waimu läbi, nii kui püha Paulus ütleb Tituse raamatu kolmandamas peatükis: Sumal on meid õndsaks teinud uuesündimise pesemise ja püha Waimu uuendamise läbi, keda tema on wäljawanud meie peale rohkeste Jeesuse Kristuse meie õnnistegija läbi, et meie, tema armu läbi õigeks tehtud, igawese elu pärijaks pidime saama lootuse järele; see on üks tõsine sõna.

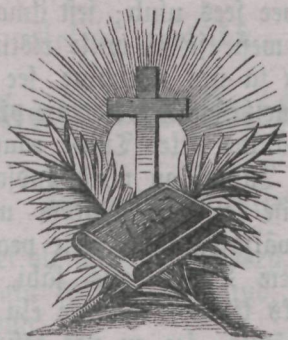
IV. Mis tähendab niisugune weeristimine.

See tähendab, et wana Adam (see on meie patune süda) peab igapäewase kahetsemise ja patustpöörmise läbi meie sees ära upatud saama ja surema, kõige patu ja kurja himudega, ja igapäew jälle ette tulema ja ülestõusma see uus inimene, kes õiguses ja puhtuses Sumala ees peab igaweste elama.

Kus see on kirjutud?

Püha Paulus ütleb omas raamatus Rooma rahwale kirjutud, kuuendamas peatükis:

Meie oleme Kristusega maha maetud ristimise läbi surma sisse, et otsegu (tema) Kristus on üles äratud surnust Isa auu läbi, meie ka nõnda peame uues elus käima.

Viies peatükk.

Pühast altari saakramentist.

I. Mis on altari saakrament?

See on meie Issanda Jesuse Kristuse tõsine ihu ja veri, leiva ja wiina all meile ristirahwale süia ja juua, Kristusest enestest seatud.

Kus see on kirjutud?

Nõnda kirjutawad pühad ewangelistid, Matteus, Markus, Lukas ja püha Paulus:

Meie Issand Jesus Kristus sel öösel, kui teda äraanti, wõttis leiva, tänas, murdis, ja andis oma jüngeritele, ja ütles: wõtke, sööge, see on minu ihu, mis teie eest antakse, seda tehke minu mälestuseks.

Selsamal kombel wõttis tema ka karika pärast õhtusöömaaega, tänas ja andis oma jüngeritele ja ütles: wõtke, jooge kõik sealt seest, seefinane karikas on uus seadus minu were sees, mis teie ja mitme eest ära

walatakse pattude andeksandmiseks, seda tehke, nii mitu korda, kui teie sest joote, minu mälestuseks.

II. Mis kasu on meil sestisugusest söömisest ja joomisest?

Seda näitavad meile needsinatsjed Kristuse sõnad: mis teie eest ära antakse ja ära walatakse pattude andeksandmiseks; see on, et meile saakramenti sees pattude andeksandmist, elu ja õnnistust nende sõnade läbi antakse; sest kus pattude andeksandmine on, seal on ka elu ja õnnistus.

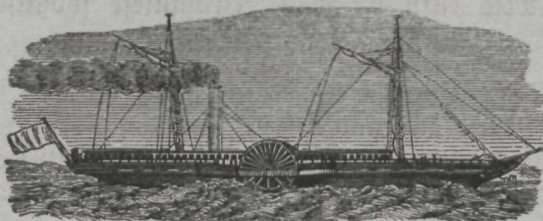
III. Kuidas võib ihulik söömine ja joomine niisugusid suuri asju teha?

Söömine ja joomine ei tee seda tõeste mitte, waid need Kristuse sõnad: mis teie eest ära antakse ja ära walatakse pattude andeksandmiseks; need sõnad on ihuliku söömise ja joomise juures kui ülem asi saakramentis, ja kes neidsamu sõnu usub, sell' on mis nemad tnnnistawad, pattude andeksandmine.

IV. Kes wõtab auufaste seesinatse saakramenti wastu?

Paastuda ja ihu poolest ennast walmistada, on üks kaunis wäljaspidine kombe; aga see on õieti ja hästi walmistud, kellel usk on nendefinaste Kristuse sõnade peale: mis teie eest ära antakse ja ära walatakse pattude andeksandmiseks; aga kes neidsinatfid sõnu ei usu, ehk kaksipidi mõtleb, see ep ole mitte

wäärt, ega hästi walmistud, sest see sõna: teie eest, tahab selgid usklikka südamid.

Kirja märgid ja nende nimed.

- komma, lühikene kinnipidamise märk.
- ; semikoolon, pikk kinnipidamise märk.
- : koolon, näituse märk.
- punkt, lõppemärk.
- ? küsimise märk.
- ! õhkamise märk.
- „ “ jutumärk.
- () ehk [] klammerid, sulgumise märk.
- ehk = ühendamise märk.
- ' kustutamise märk.
- mõtlemise märk.
- * ehk + osandamise märk.
- § paragrahv ehk jäomärk.

N u m b r i d.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
•	••	•••	••••	•••••	••••••	•••••••	••••••••	•••••••••	••••••••••

Ladina keele numbrid.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	XI.	X.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

Ladina keele trüki tähed.

Suured:

A B C D E F G H I J K L
M N O P Q R S T U V W
X Y Z

Reiksed :

a b c d e f g h i j k l m n
o p q r s t u v w x y z

Õesti keele kirjutuse tähed.**Suured :**

A B C D E F G H I J K L
M N O P Q R S T U V
Ä Ö Ü

Reiksed :

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s
t u v ü ö ü

Õesti keele kirjutamise tabell.

Jehowa tõde olgu su suus ja südames.

Jumal teab mis õige, ja näeb su südamesse.

Küll Jumal tabab õiglaste waewa.

Ära tee ülekohtut, Jumal näeb seda.

Hoiab unustaja aga tabab püüdja.

Rahu kosutab, waen kautab.

Wiiskümmend on pool sada.

Üheksa ametid, kümnes nälg.

Ülekohtus ei seisja millalgi kotis.

Aeg kõik asjad arutab.

Wene keele trüki ja kirjutuse tähed.

A	a	<i>A</i>	<i>a</i>	a	a
Б	б	<i>Б</i>	<i>б</i>	be	b
В	в	<i>В</i>	<i>в</i>	wе	w
Г	г	<i>Г</i>	<i>г</i>	ge	g

Д	д	<i>D</i>	<i>d</i>	de	d
Е	е	<i>E</i>	<i>e</i>	e (je)	e
Ж	ж	<i>Ж</i>	<i>ж</i>	she (ih)	sh
З	з	<i>З</i>	<i>з</i>	se si (tūma nii fui sōnas wesi)	
И	и	<i>И</i>	<i>и</i>	i	i
І	і	<i>І</i>	<i>і</i>	i	i
К	к	<i>К</i>	<i>к</i>	ka	k
Л	л	<i>Л</i>	<i>л</i>	el	l
М	м	<i>М</i>	<i>м</i>	emm	m
Н	н	<i>Н</i>	<i>н</i>	enn	n
О	о	<i>О</i>	<i>о</i>	o	o
П	п	<i>П</i>	<i>п</i>	pe	p
Р	р	<i>Р</i>	<i>р</i>	ärr	r

С	с	<i>C</i>	<i>c</i>	ejs	ñ (föwa)
Т	т	<i>T</i>	<i>m</i>	te	t
У	у	<i>U</i>	<i>y</i>	u	u
Ф	ф	<i>F</i>	<i>f</i>	ehw	tw
Х	х	<i>H</i>	<i>w</i>	hka	h (föwa)
Ц	ц	<i>Cy</i>	<i>cy</i>	tse	tš
Ч	ч	<i>Ch</i>	<i>ch</i>	thie	thi
Ш	ш	<i>Sh</i>	<i>sh</i>	sha	sh
Щ	щ	<i>Sch</i>	<i>sch</i>	shtha	
Ъ	ъ	<i>Z</i>	<i>z</i>	järr (föwata föwa märk)	
Ы	ы	<i>Bl</i>	<i>bl</i>	järöi	öi
Ь	ь	<i>B</i>	<i>b</i>	jerj (pehme märk)	
Ѣ	ѣ	<i>B^e</i>	<i>be</i>	jätj	je

Э	э	Д	э	е
Ю	ю	Ю	ю	ju
Я	я	Я	я	ja
Ө	ө	Ө	ө	whita tow
Ү	ү	Ү	ү	ishitsa i
Й	й	Й	й	i-skratkoj ij

Üks kord üks.

1 ford 2 on 2	1 ford 4 on 4	1 ford 6 on 6
2 × 2 = 4	2 × 4 = 8	2 × 6 = 12
3 × 2 = 6	3 × 4 = 12	3 × 6 = 18
4 × 2 = 8	4 × 4 = 16	4 × 6 = 24
5 × 2 = 10	5 × 4 = 20	5 × 6 = 30
6 × 2 = 12	6 × 4 = 24	6 × 6 = 36
7 × 2 = 14	7 × 4 = 28	7 × 6 = 42
8 × 2 = 16	8 × 4 = 32	8 × 6 = 48
9 × 2 = 18	9 × 4 = 36	9 × 6 = 54
10 × 2 = 20	10 × 4 = 40	10 × 6 = 60
1 × 3 = 3	1 × 5 = 5	1 × 7 = 7
2 × 3 = 6	2 × 5 = 10	2 × 7 = 14
3 × 3 = 9	3 × 5 = 15	3 × 7 = 21
4 × 3 = 12	4 × 5 = 20	4 × 7 = 28
5 × 3 = 15	5 × 5 = 25	5 × 7 = 35
6 × 3 = 18	6 × 5 = 30	6 × 7 = 42
7 × 3 = 21	7 × 5 = 35	7 × 7 = 49
8 × 3 = 24	8 × 5 = 40	8 × 7 = 56
9 × 3 = 27	9 × 5 = 45	9 × 7 = 63
10 × 3 = 30	10 × 5 = 50	10 × 7 = 70
1 × 8 = 8	1 × 9 = 9	
2 × 8 = 16	2 × 9 = 18	
3 × 8 = 24	3 × 9 = 27	
4 × 8 = 32	4 × 9 = 36	
5 × 8 = 40	5 × 9 = 45	
6 × 8 = 48	6 × 9 = 54	
7 × 8 = 56	7 × 9 = 63	
8 × 8 = 64	8 × 9 = 72	
9 × 8 = 72	9 × 9 = 81	
10 × 8 = 80	10 × 9 = 90	

$$10 \times 10 = 100.$$

$$10 \times 100 = 1000.$$

$$1000 \times 1000 = 1,000,000 \text{ (üks million).}$$

Suur üks kord üks.

1 ford 10 on 10	6 ford 13 on 78	1 ford 17 on 17
2 × 10 = 20	7 × 13 = 91	2 × 17 = 34
3 × 10 = 30	8 × 13 = 104	3 × 17 = 51
4 × 10 = 40	9 × 13 = 117	4 × 17 = 68
5 × 10 = 50	10 × 13 = 130	5 × 17 = 85
6 × 10 = 60		6 × 17 = 102
7 × 10 = 70	1 × 14 = 14	7 × 17 = 119
8 × 10 = 80	2 × 14 = 28	8 × 17 = 136
9 × 10 = 90	3 × 14 = 42	9 × 17 = 153
10 × 10 = 100	4 × 14 = 56	10 × 17 = 170
	5 × 14 = 70	
1 × 11 = 11	6 × 14 = 84	1 × 18 = 18
2 × 11 = 22	7 × 14 = 98	2 × 18 = 36
3 × 11 = 33	8 × 14 = 112	3 × 18 = 54
4 × 11 = 44	9 × 14 = 126	4 × 18 = 72
5 × 11 = 55	10 × 14 = 140	5 × 18 = 90
6 × 11 = 66		6 × 18 = 108
7 × 11 = 77	1 × 15 = 15	7 × 18 = 126
8 × 11 = 88	2 × 15 = 30	8 × 18 = 144
9 × 11 = 99	3 × 15 = 45	9 × 18 = 162
10 × 11 = 110	4 × 15 = 60	10 × 18 = 180
	5 × 15 = 75	
1 × 12 = 12	6 × 15 = 90	1 × 19 = 19
2 × 12 = 24	7 × 15 = 105	2 × 19 = 38
3 × 12 = 36	8 × 15 = 120	3 × 19 = 57
4 × 12 = 48	9 × 15 = 135	4 × 19 = 76
5 × 12 = 60	10 × 15 = 150	5 × 19 = 95
6 × 12 = 72		6 × 19 = 114
7 × 12 = 84	1 × 16 = 16	7 × 19 = 133
8 × 12 = 96	2 × 16 = 32	8 × 19 = 152
9 × 12 = 108	3 × 16 = 48	9 × 19 = 171
10 × 12 = 120	4 × 16 = 64	10 × 19 = 190
	5 × 16 = 80	
1 × 13 = 13	6 × 16 = 96	1 × 20 = 20
2 × 13 = 26	7 × 16 = 112	2 × 20 = 40
3 × 13 = 39	8 × 16 = 128	3 × 20 = 60
4 × 13 = 52	9 × 16 = 144	4 × 20 = 80
5 × 13 = 65	10 × 16 = 160	5 × 20 = 100

6 ford 20 on 120	1 ford 25 on 25	6 ford 50 on 300
7 × 20 = 140	2 × 25 = 50	7 × 50 = 350
8 × 20 = 160	3 × 25 = 75	8 × 50 = 400
9 × 20 = 180	4 × 25 = 100	9 × 50 = 450
10 × 20 = 200	5 × 25 = 125	10 × 50 = 500
1 × 24 = 24	6 × 25 = 150	1 × 60 = 60
2 × 24 = 48	7 × 25 = 175	2 × 60 = 120
3 × 24 = 72	8 × 25 = 200	3 × 60 = 180
4 × 24 = 96	9 × 25 = 225	4 × 60 = 240
5 × 24 = 120	10 × 25 = 250	5 × 60 = 300
6 × 24 = 144	1 × 50 = 50	6 × 60 = 360
7 × 24 = 168	2 × 50 = 100	7 × 60 = 420
8 × 24 = 192	3 × 50 = 150	8 × 60 = 480
9 × 24 = 216	4 × 50 = 200	9 × 60 = 540
10 × 24 = 240	5 × 50 = 250	10 × 60 = 600

Wene keele kirjutus.

Птицы имеютъ двѣ ноги.

Волки дикія животныя.

Овца даетъ намъ шерсть.

Кошка ловитъ мышей.

Лошадь, корова и медвѣдь.

